

К.В. Шиманська, д.е.н., доц.

В.В. Бондарчук, к.е.н., доц.

В.А. Ігнатюк, магістр

Державний університет «Житомирська політехніка»

Регулювання використання географічних зазначень як фактор активізації експорту товарів українськими компаніями на ринки ЄС

Вихід українських компаній на зарубіжні ринки з конкурентоспроможними товарами вимагає суворого дотримання прав інтелектуальної власності. У системі міжнародного торговельного права сформовано окрему підсистему регулювання торговельних аспектів прав інтелектуальної власності, зокрема щодо географічних зазначень. У зв'язку з потребою виконання Угоди про асоціацію з ЄС проблема імплементації вимог відповідної угоди СОТ та пов'язаних директив і регламентів ЄС набуває важливого значення. Метою статті було дослідження системи регулювання використання географічних зазначень під час виходу компаній на європейські ринки товарів. У результаті дослідження визначено нормативно-правові документи, що регулюють питання географічних зазначень для товарів. Визначено передумови для активізації законодавчої роботи в Євросоюзі щодо урегулювання використання географічних зазначень. До них належить розширення кордонів ЄС та активізація зовнішньої торгівлі з новими членами; поширення у вітчизняних компаній настроїв щодо виходу на зарубіжні ринки зі специфічною сільськогосподарською продукцією та продовольчими товарами; збільшення кола учасників, пов'язаних із виявленням та уточненням меж території поширення об'єктів інтелектуальної власності; зростання ризиків становлення однакових найменувань продукції у зв'язку з розширенням спектру торгованих на міжнародних ринках продуктів та знаків відповідних географічних зазначень території їх походження походження. В роботі проаналізовано місце географічних зазначень у системі якісних характеристик сільськогосподарської продукції та продуктів харчування, описано кейси реєстрації найбільш поширених та захищених їх видів – PDO/PGI/TSG.

Ключові слова: географічні зазначення; міжнародні ринки; географічне маркування товару; Україна; Європейський Союз.

Актуальність теми. За сучасних умов розвитку економічних відносин між ЄС та Україною важливого значення набуває створення та поставка на європейські ринки конкурентоспроможної продукції. Це, у свою чергу, потребує формування відповідного механізму правомірного використання такого об'єкта права інтелектуальної власності, як географічні зазначення, що особливо актуально в контексті інтеграції України до ЄС та подальшої економічної активності в межах Світової організації торгівлі (СОТ). Угода про асоціацію між Україною та ЄС надає додаткових стимулів для використання географічних зазначень. Зокрема, згідно з цією Угодою, Україна до 31.12.2023 р. має виконати 5 завдань щодо виконання вимог Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) № 251/2014 від 26 лютого 2014 року про визначення, опис, представлення, маркування та охорону географічних зазначень ароматизованих винних продуктів і про скасування Регламенту Ради (ЄЕС) № 1601/91 [8]. Серед цих завдань: «1) забезпечення єдиного підходу до впорядкування правових відносин згідно з нормами ЄС між торговими марками і зазначенням географічного походження товару; 2) забезпечення захисту географічного зазначення згідно з нормами ЄС; 3) приведення у відповідність з нормами ЄС термінології щодо визначення географічного зазначення; 4) затвердження відповідного механізму подання заявки на захист географічного зазначення та процедура його відбору; 5) створення електронного реєстру географічних зазначень для ароматизованих винних продуктів» [20]. Ще через рік Україна має підтвердити «узгодження чинного законодавства України щодо визначення, опису та оформлення ароматизованих вин, ароматизованих напоїв на основі вин та ароматизованих коктейлів, що готуються з винопродуктів з законодавством ЄС» [20].

Географічні зазначення використовуються країнами світу для ідентифікації широкого спектру продуктів природного або мінерального походження, ремісничих виробів, і навіть сільськогосподарського та промислового походження. При цьому з точки зору географічної локації поширення географічного зазначення, то тут також існують варіації – певні з них виходять за межі регіонів, маючи національне або міжнародне значення. Як правило, такі географічні зазначення позначають сири різних сортів, вина, мінеральні води або міцні алкогольні напої.

На міжнародному рівні діє низка міжнародних угод, а також регіональні регламенти та конвенції (в межах інтеграційних об'єднань), які спрямовані на правову охорону використання географічних зазначень. В Україні історія регулювання географічних зазначень як засобу ідентифікації та об'єкта права інтелектуальної власності нараховує вже понад 10 років, хоча в практиці міжнародних економічних відносин існують проблеми забезпечення правової охорони засобів ідентифікації товарів.

Разом з тим, географічні зазначення значно впливають на бізнес та можливості його виходу на європейські ринки товарів з конкурентоспроможними продуктами. Як показує практика зовнішньоекономічної діяльності, українські виробники часто не розуміють системи вимог щодо використання географічних зазначень та їх ролі у створенні конкурентних переваг. Цим і зумовлена актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання торговельних аспектів захисту прав інтелектуальної власності висвітлено у працях Ю.Бошицького [10], М.Архипової [9], Е.Лебрассо (Lebrasseur E.) [4], Б.Людвіг (Ludwig B.) [5], О.Волощенко, Ю.Мельниченко [14] та інших авторів. Окремо аспектам використання та охорони географічних зазначень як об'єкту інтелектуальної власності присвятили свої дослідження Підпригора О.А., Підпригора О.О., Бошицький Ю.Л. [10], Андрощук Г.О. [17], Л.Р. Гефтер та Р.Д. Літові [13], Святоцький А.Д. [17], Капіца Ю.М. [11]. Водночас тема географічних зазначень лишається недостатньо розробленою та потребує подальшого наукового дослідження в частині пошуку шляхів гармонізації вітчизняного законодавства із міжнародними нормами та регламентами.

Метою статті є дослідження системи регулювання використання географічних зазначень під час виходу компаній на європейські ринки товарів з метою визначення напрямів розвитку вітчизняної системи регулювання географічних зазначень.

Викладення основного матеріалу. Проблема ідентифікації конкретного географічного місця виробництва продукції пов'язана з потребою забезпечення товарів від підробки за географічною ознакою та якістю, ключовими споживчими характеристиками, та уникнення їх хибного сприйняття споживачами, вироблення правил застосування та охорони. Нині перелік угод, що регулюють географічні зазначення, – обширний, проте в основі цієї системи лежать наступні багатосторонні та міжнародні угоди з питань захисту промислової власності: Паризька конвенція про охорону промислової власності [15]; Мадридська угода про припинення неправдивих або таких, що вводять в оману зазначень надходження товарів [17]; Лісабонська угода про найменування місць походження та їх міжнародну реєстрацію [12]; Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності [21].

Розвиток міжнародної економічної інтеграції та активізація міжнародної торгівлі товарами, послугами і навіть об'єктами інтелектуальної власності, призвели до потреби розвитку нормативно-правової бази з питань її патентування, володіння та використання. Крім того, особливо важливим вектором такого регулювання мала стати відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності суб'єктами бізнесу та міжнародних економічних відносин. В цей же час, швидкий розвиток науки і техніки спричинив збільшення випадків підробки оригінальних продуктів, що вводило в оману споживачів таких товарів. При цьому, йшлося не тільки про високо-технологічні вироби, але й про товари з низьким ступенем обробки – текстиль та продукти харчування. Зокрема, ця проблема актуалізувалася для країн, що продавали на міжнародних ринках фрукти та овочі, іншу сільськогосподарську продукцію, алкогольні напої та марочні вина, молочні та навіть м'ясні продукти.

Дослідження системи права ЄС дозволило встановити нормативно-правові документи, що регулюють питання географічних зазначень для товарів. Серед них найбільш значимі (у хронологічному порядку):

- Регламент Ради (ЄЕС) № 1601/1991 «Про загальні правила визначення, опису та презентації ароматизованих вин, напоїв на базі ароматизованих вин та коктейлів ароматизованих винних продуктів та правила її застосування»;

- Регламент Ради ЄС № 2081/1992 «Про захист географічних зазначень та найменувань походження сільськогосподарських продуктів та продовольчих товарів» [18];

- Регламент Ради ЄС № 1493/1999 «Про спільну організацію ринку вина»;

- Регламент Ради ЄС № 510/2006 «Про охорону географічних зазначень та найменувань походження сільськогосподарської продукції і продуктів харчування та правила її застосування» [2];

- Регламент Ради ЄС № 1234/2007 «Про заснування спільної організації сільськогосподарських ринків та конкретні положення, що стосуються деяких видів сільськогосподарської продукції і правила її застосування з урахуванням змін, внесених Регламентом Ради ЄС № 494/2009»;

- Регламент Європейського Парламенту та Ради № 110/2008 «Про визначення, опис, презентацію, маркування та захист географічних зазначень спиртних напоїв та скасування Регламенту Ради (ЄЕС) № 1576/1989 і правила її застосування»;

- Регламент Європейського Парламенту та Ради № 1169/2011 «Про надання споживчій інформації про харчові продукти без клейковини та з низьким вмістом даної речовини, що вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 1924/2006 і № 1925/2006 Європейського Парламенту та Ради»;

- Регламент Європейського Парламенту та Ради № 1151/2012 «Про визначення, опис, презентації, маркування та охорону географічних зазначень» [6];

- Регламент Ради ЄС № 1308/2013 «Про визначення, опис, презентації, маркування та охорону географічних зазначень вина» [7].

Існували значні передумови для активізації законодавчої роботи в ЄС досліджуваної нами складової інтелектуальної власності. Під час дослідження до них зараховано:

– підписання угод про асоціацію з країнами Східної Європи – Україною, Молдовою та Грузією, активізація торгівлі з ними товарами, що підпадають під захист географічних зазначень;

– поширення серед вітчизняних компаній настроїв стосовно виходу на зарубіжні ринки зі специфічною сільськогосподарською продукцією та/або виробленими з неї продовольчими товарами. Як правило, це пов'язано з особливостями певного географічного регіону, що буде закріплено у відповідних географічних зазначеннях;

– збільшення кола учасників, пов'язаних із ідентифікацією та уточненням географічних меж території поширення об'єктів інтелектуальної власності, розробкою товарних специфікацій та внесення відповідних даних до національних реєстрів об'єктів інтелектуальної власності, адже в цей час бурхливо зростала кількість географічних зазначень;

– зростання ризиків становлення однакових найменувань продукції у зв'язку з розширенням спектра торгованих на міжнародних ринках продуктів та знаків відповідних географічних зазначень території їх походження. Тому для недопущення таких випадків постійно проводиться відповідна законотворча робота з ідентифікації та реєстрації поширення цих об'єктів інтелектуальної власності. Крім того, ключову роль відіграє і ведення їх реєстрів, адже як на національному, так і на регіональному та міжнародному рівнях в ході інтернаціоналізації діяльності компанії мають володіти інформацією про існуючі та зареєстровані права на географічні зазначення.

Загальні вимоги щодо етикетування сільськогосподарської продукції та продуктів харчування в ЄС визначені Директивою 2000/13/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 20.03.2000 р. «Про наближення законодавств держав-членів щодо етикетування, презентації та реклами продуктів харчування» [3]. Основними нормативними документами з досліджуваного питання є Регламент (ЄС) № 1151/2012 від 21.11.2012 р. «Забезпечення якості сільськогосподарської продукції та продуктів харчування» [6]; Регламент Ради (ЄС) № 510/2006 від 20.03.2006 р. «Про захист географічних зазначень та позначень походження сільськогосподарської продукції та продуктів харчування» [2] та Регламент Комісії (ЄС) № 1898/2006 від 14.12.2006 р., що встановлює докладні правила виконання згаданого вище [1]. Проте ці документи не стосуються вина і алкогольних напоїв (за виключенням винних оцтів). Спектр цих питань урегульовано Регламентами Ради ЄС № 110/2008 та № 1308/2013 [7].

Питання дотримання правил використання географічних зазначень у системі міжнародних економічних відносин протягом останніх десятиліть набула пріоритетного значення, адже розвинені країни світу є потужними виробниками сільськогосподарської продукції та продовольства з високим рівнем конкурентоздатності. Причому мова йде не стільки про дотримання міжнародних стандартів та сертифікації продукції, скільки про традиційний характер виробництва та виключні якості, які і становлять унікальну конкурентну перевагу. І не дивлячись на використання сучасних технологій аграрного виробництва та виробництва продуктів харчування, а також значний рівень їх уніфікації та стандартизації для дотримання вимог технічних, санітарних та фітосанітарних стандартів, все ж національна та регіональна різноманітність сортів та рецептур зберігає своє значення для розвитку міжнародної торгівлі такими регіональними продуктами. Разом з тим, поява сурогатів натуральних компонентів, урізноманітнення використовуваних БАД (біологічно активних добавок), синтетичних замінників природних компонентів спровокувало у споживачів потребу бути впевненими щодо безпечності та якості продовольчої продукції, що ними споживається. А наявність регіональних та національних традиційних продуктів, що становлять культурну цінність та є впізнаваними у світі спонукає до нарощування обсягів її виготовлення та експорту.

В цілому у країнах ЄС ідентифіковано ряд якісних характеристик сільськогосподарської продукції та продовольства, серед яких чільне місце належить захищеним географічним зазначенням (рис. 1).

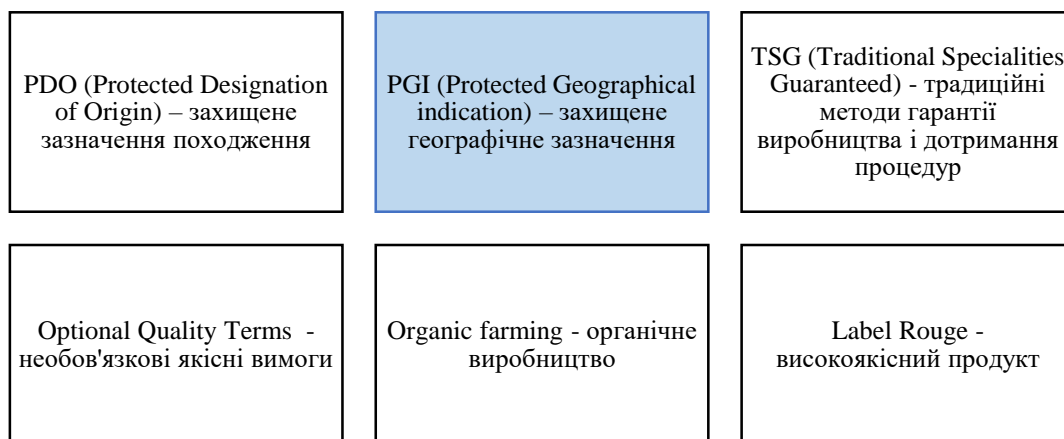

Рис. 1. Місце географічних зазначень у системі якісних характеристик сільськогосподарської та харчової продукції

Маркування географічного походження у країнах ЄС [19] урегульовано в тому числі системами сертифікації: «PDO (визначає регіон виробництва продукції, її характеристику, фактори виробництва), PGI (визначає регіон виробництва продукції та допускає її виробництво в інших регіонах з використанням сировини та традиційної технології місця походження), TSG (визначає регіон виробництва продукції, її рецептуру, традиції та технології виробництва), GI (визначає колективне право на географічне зазначення)» [19].

Серед всієї сукупності зареєстрованих географічних зазначень 1334 найменувань становлять географічні вказівки, що позначають місця виробництва вина. Якщо розглядати країни за кількістю використовуваних географічних зазначень, то лідером є Франція (33,7 %), на другому місці знаходиться Італія (30,9 %), далі йдуть Іспанія (8,3%), Португалія (69 од. – 5,2 %). Згідно з Договором про функціонування Європейського Союзу (від 30.03.2010), політика щодо дотримання та забезпечення якості є однією з головних цінностей, що забезпечується всіма країнами ЄС. Для досягнення цієї мети країни ЄС використовуються географічні зазначення, які позначають приналежність виготовлених товарів до конкретних територій. Найбільш поширеними серед таких інструментів захисту та забезпечення якості є PDO/PGI/TSG. Такі позначення створюють відповідний імідж, що асоціюється із якісними товарами та допомагає урізноманітнити засоби ідентифікації продукції на міжнародному ринку.

У Міжнародному бюро Всесвітньої організації інтелектуальної власності було зареєстровано 1184 географічних зазначень. До цього числа входять PDO і PGI. Крім цього також зареєстровано 46 видів продуктів TSG, які відповідають усім встановленим вимогам якості та відповідності географічним позначенням. Відповідно до Регламенту Ради ЄС № 2081/92, ст. 2(2), відмінностями між захищеним зазначенням походження товару (PDO) та захищеним географічним зазначенням (PGI) полягають у тому, що PDO передбачає назву конкретного регіону, місця або території, де було здійснено виробництво продукту. В деяких випадках може включатися навіть назва безпосередньо країни. Також можуть братись до уваги і використовуватись семантичні прив'язки до характеристик товару, що зумовлені його виробництвом в конкретному регіоні чи території. PGI передбачає, що на певній території було здійснено процес обробки сировини або певних інших виробничих маніпуляцій, що в результаті призвело до формування товару кінцевого споживання. Головна різниця між цими зазначеннями полягає в тому, що PDO передбачає локалізацію в певній території всіх потужностей і ресурсів, які створюють кінцевий продукт, а PGI передбачає можливість того, що сировина чи працівники можуть бути походженням з іншої території, але основні виробничі технологічні процеси відбувались саме на цій території.

Досвід використання зареєстрованих географічних зазначень демонструє формування значних конкурентних переваг для виробників, які їх використовують. Для українських компаній це може стати інструментом значного прориву на європейські ринки, але перш за все такі географічні зазначення мають бути визнані та зареєстровані в самій Україні. В першу чергу такі географічні зазначення використовуються для продукції сільськогосподарського походження, тобто які ростуть на певній території або виготовляються із сировини, вирощеної на певній території (фрукти, овочі, продукти тваринництва). Яскравим прикладом того, що процес реєстрації географічних зазначень може бути складним є Болгарія. Реєстрацію PGI в Болгарії пройшов «Gornooryahovski sudzhuk» (м'ясний продукт) ще у 2008 р., після чого було подано заявку до Європейської комісії, яка пройшла відповідну процедуру і була схвалена в ЄС лише у грудні 2011 р. Таким чином, загалом процес реєстрації географічного зазначення зайняв три роки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи проведене дослідження, можемо зробити такі висновки. В ЄС маркування географічного походження регулюється нормативно-правовими актами № 1151/2012, 110/2008, 1308/2013, 1169/2011, 882/2004, 2005/29/ЕС, Європейським стандартом EN 45011 та системами сертифікації. PDO передбачає реєстрацію регіон виробництва товару, з якого також походять фактори виробництва та ключові характеристики, якими ідентифікується товар. PGI визначає місце походження товару, проте передбачає можливість використання ресурсів чи факторів виробництва з інших регіонів. TSG передбачає прив'язку до регіону походження товару ще й рецептуру, технологічні особливості виготовлення товару, традиції, що також впливають та виробництво чи появу товару. GI визначає колективне право на географічне зазначення усіма компаніями, що зареєстровані у відповідному регіоні. Найбільш поширеною проблемою реєстрації географічних зазначень є їх реєстрація в якості торгової марки. Суть проблеми в тому, що географічне зазначення можна використовувати тільки якщо компанія працює і зареєстрована на вказаній території, а торгову марку можна використовувати незалежно від території реєстрації та функціонування компанії.

Для того, щоб вітчизняним компаніям також були доступні переваги використання географічних зазначень, необхідно провести ряд. Перш за все необхідно гармонізувати вітчизняне та європейське законодавство в цій сфері, що дозволить забезпечити законодавче поле в цьому питанні. Також необхідно проводити якісну комунікацію про перспективність виявлення вітчизняних продуктів, що можна зареєструвати в якості географічних зазначень. Відповідно, необхідно налагодити роботу з пошуку та відслідковування таких товарів. Необхідно проводити інформаційні кампанії серед місцевих товаровиробників про можливості та переваги реєстрації географічних зазначень. Найчастіше саме безпосередньо виробники володіють найбільш релевантною інформацією про потенційні продукти, що можуть бути зареєстровані як географічне налагодження. Необхідно налагодити роботу з підтримки в процесі підготовки та подання документації на оформлення географічних зазначень. Ця процедура довготривала і допомога держави в цьому процесі може бути надзвичайно сприятливим фактором для індивідуальної ініціативи.

Список використаної літератури:

1. Commission Regulation (EC) № 1898/2006 of 14 December 2006 laying down detailed rules of implementation of Council Regulation (EC) № 510/2006 on the protection of geographical indications and designations of origin for agricultural products and foodstuffs / Official Journal 322M. – 02.12.2008. – P. 364–382 (MT).
2. Council Regulation (EC) № 510/2006 of 20 March 2006 on the protection of geographical indications and designations of origin for agricultural products and foodstuffs / Official Journal 335M. – 13.12.2008. – P. 213–250 (MT).
3. Directive 2000/13/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 on the approximation of the laws of the Member States relating to the labeling, presentation and advertising of foodstuffs / Official Journal 109. – 06/05/2000. – P. 0029–0042.
4. *Lebrasseur E.* EU legislation requirements and procedures for obtaining geographical indication for agricultural products / *E.Lebrasseur* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.agroosvita.com/ (доступ 10.08.2021 р.).
5. *Ludwig B.* Protection of Geographical Indicators Under WIPO Treaties and Questions concerning the Relationship between those Treaties and the TRIPS Agreement / *B.Ludwig* // Symposium on the International Protection of Geographical Indicators in the Worldwide Context. – 1999. – P. 9–39.
6. Regulation (EU) № 1151/2012 of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:en:PDF> (доступ 01.08.2021 р.).
7. Regulation (EU) № 1308/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 establishing a common organisation of the markets in agricultural products [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1308&from=ES> (доступ 01.08.2021 р.).
8. Regulation (EU) № 251/2014 of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the definition, description, presentation, labelling and the protection of geographical indications of aromatised wine products [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0251&rid=8> (доступ 01.08.2021 р.).
9. *Архипова М.І.* Цивільно-правова охорона географічних зазначень в Україні : автореф. дис... к.ю.н. : спец. 12.00.03 / *М.І. Архипова*. – К., 2006. – 21 с.
10. *Бошицький Ю.Л.* Вдосконалення правової охорони промислової власності в Україні – стимул та гарантія економічного зростання держави / *Ю.Л. Бошицький* // Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – С. 15–54.
11. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / *Ю.М. Каница, С.К. Ступак, В.П. Воробйов та ін.* ; за ред. *Ю.М. Каници*. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. – 1104 с.
12. Лиссабонское соглашение о защите указаний места происхождения изделий и их международной регистрации 1958 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b11. (доступ 15.06.2021 р.).
13. *Лоуренс Р. Гефтер* Захист інтелектуальної власності. Угода ТРІПС / *Лоуренс Р. Гефтер, Роберт Д. Літови* // Захист прав інтелектуальної власності: досвід Сполучених Штатів Америки : зб. документів, матеріалів, статей ; за ред. *О.Д. Святоцького*. – К., 2003. – С. 276.
14. *Мельниченко Ю.С.* Цивільно-правова охорона права на географічне зазначення в Україні : автореф. дис. ... к.ю.н. / *Ю.С. Мельниченко*. – Харків, 2011. – 18 с.
15. Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://patent.ua/law.php?id=87> (доступ 15.06.2021 р.).
16. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / за ред. *Ю.М. Каници*. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. – 1101 с.
17. Право інтелектуальної власності: Акад. курс : підруч. для студ. вищих навч. закладів / *О.П. Орлюк, Г.О. Андрощук, О.Б. Бутнік-Сіверський та ін.* ; за ред. *О.П. Орлюк, О.Д. Святоцького*. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
18. Регламент Ради ЄС «Про охорону географічних зазначень та найменувань походження для сільськогосподарських та харчових продуктів» від 1992 р. № 2081/92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uatm.com.ua/show_law.php (доступ 15.06.2021 р.).
19. Система оцінки якості сільськогосподарської продукції за допомогою маркування географічного походження [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kyiv-obl.gov.ua/ (доступ 17.07.2021 р.).
20. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (доступ 17.07.2021 р.).
21. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/981_018/print (доступ 17.07.2021 р.).

References:

1. «Commission Regulation (EC) No. 1898/2006 of 14 December 2006 laying down detailed rules of implementation of Council Regulation (EC) No. 510/2006 on the protection of geographical indications and designations of origin for agricultural products and foodstuffs» (2008), *Official Journal 322M*, pp. 364–382 (MT).
2. «Council Regulation (EC) No. 510/2006 of 20 March 2006 on the protection of geographical indications and designations of origin for agricultural products and foodstuffs» (2008), *Official Journal 335M*, pp. 213–250 (MT).
3. «Directive 2000/13/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 on the approximation of the laws of the Member States relating to the labeling, presentation and advertising of foodstuffs» (2000), *Official Journal 109*, pp. 0029–0042.

4. Lebrasseur, E., «EU legislation requirements and procedures for obtaining geographical indication for agricultural products», [Online], available at: www.agroosvita.com/ (accessed 10.08.2021).
5. Ludwig, B. (1999), «Protection of Geographical Indicators Under WIPO Treaties and Questions concerning the Relationship between those Treaties and the TRIPS Agreement», *Symposium on the International Protection of Geographical Indicators in the Worldwide Context*, pp. 9–39.
6. «Regulation (EU) No. 1151/2012 of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs», [Online], available at: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:343:0001:0029:en:PDF> (accessed 01.08.2021).
7. «Regulation (EU) No. 1308/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 establishing a common organisation of the markets in agricultural products», [Online], available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1308&from=ES> (accessed 01.08.2021).
8. «Regulation (EU) No. 251/2014 of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the definition, description, presentation, labelling and the protection of geographical indications of aromatised wine products», [Online], available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0251&rid=8> (accessed 01.08.2021).
9. Arhypova, M.I. (2006), «Cyvil'no-pravova ohorona geografichnyh zaznachen' v Ukraini», Abstract of Ph.D. dissertation, 12.00.03., K., 21 p.
10. Boshyc'kyj, Ju.L. (2004), «Vdoskonalennja pravovoi ohorony promyslovoi vlasnosti v Ukraini – stymul ta garantija ekonomichnogo zrostantnja derzhavy», *Promyslova vlasnist' v Ukraini: problemy pravovoi ohorony*, In-t derzhavy i prava im. V.M. Korec'kogo NAN Ukrainy, K., pp. 15–54.
11. Kapica, Ju.M., Stupak, S.K., Vorob'jov, V.P. etc. (2006), *Pravo intelektual'noi vlasnosti Jevropejs'kogo Sojuzu ta zakonodavstvo Ukra i'ny*, in Kapica, Ju.M. (ed.), Vydavnychyj Dim «Slovo», K., 1104 p.
12. «Lissabonskoe soglasenie o zashhite ukazanii mesta proishozhdenija izdelii i ih mezhdunarodnoi registracii 1958 g.», [Online], available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b11 (accessed 15.06.2021).
13. Lourens, R. Geftter and Robert, D. Litovi (2003), «Zahyst intelektual'noi vlasnosti. Ugoda TRIPS», *Zahyst prav intelektual'no i' vlasnosti: dosvid Spoluchenyh Shtativ Ameryky», Zb. dokumentiv, materialiv, stattej*, in Svjatoc'kyj, O.D. (ed.), K., 276 p.
14. Mel'nuchenko, Ju.S. (2011), Cyvil'no-pravova ohorona prava na geografichne zaznachenja v Ukraini, Abstract of Ph.D. dissertation, Harkiv, 18 p.
15. «Paryz'ka konvencija pro ohoronu promyslovoi vlasnosti 1883 r.», [Online], available at: <http://patent.ua/law.php?id=87> (accessed 15.06.2021).
16. Kapica, Ju.M. (ed.) (2006), *Pravo intelektual'noi vlasnosti Jevropejs'kogo Sojuzu ta zakonodavstvo Ukra i'ny*, Vydavnychyj Dim «Slovo», K., 1101 p.
17. Orljuk, O.P., Androshhuk, G.O., Butnik-Sivers'kyj, O.B. etc (2007), *Pravo intelektual'noi vlasnosti: Akad. kurs, pidruch. dlja stud. vyshhyh navch. zakladiv*, in Orljuk, O.P. and Svjatoc'kyj, O.D. (ed.), Vydavnychyj Dim «In Jure», K., 696 p.
18. «Pro ohoronu geografichnyh zaznachen' ta naymenuvan' pohodzhennja dlja sil'skogospodars'kyh ta harchovyh produktiv», *Reglament Rady JeES vid 1992 r. No. 2081/92*, [Online], available at: http://uatm.com.ua/show_law.php (accessed 15.06.2021).
19. «Systema ocinky jakosti sil'skogospodars'koj produkcii za dopomogoju markuvannja geografichnogo pohodzhennja», [Online], available at: www.kyiv-obl.gov.ua/
20. Verhovna Rada Ukrainy (2014), «Ugoda pro asociaciju mizh Ukrainoju, z odnijej' storony, ta Jevropejs'kym Sojuzom, Jevropejs'kym spivtovarystvom z atomnoi' energii' i i'hnimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi' storony», [Online], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (accessed 17.07.2021).
21. Switowa Organizatsiia Torgivli (1994), «Ugoda pro torgovel'ni aspekty prav intelektual'noi vlasnosti», [Online], available at: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/981_018/print (accessed 17.07.2021)

Шиманська Катерина Володимирівна – доктор економічних наук, завідувач кафедри цифрової економіки та міжнародних економічних відносин Державного університету «Житомирська політехніка».
[https:// orcid.org/0000-0003-0375-5102](https://orcid.org/0000-0003-0375-5102).

Наукові інтереси:

- міжнародна торгівля та проблеми її регулювання;
- проблеми інтернаціоналізації бізнесу; цифрова трансформація економіки.

Бондарчук Віталій Вікторович – кандидат економічних наук, доцент кафедри цифрової економіки та міжнародних економічних відносин Державного університету «Житомирська політехніка».

[https:// orcid.org/0000-0001-8156-0218](https://orcid.org/0000-0001-8156-0218).

Наукові інтереси:

- проблеми міжнародної економіки; циклічність економічного розвитку;
- вплив монетарної політики на економічне зростання.

Ігнатюк Вікторія Анатоліївна – магістрант освітньої програми «Міжнародний бізнес» спеціальності «Міжнародні економічні відносини» Державного університету «Житомирська політехніка».

[https:// orcid.org/0000-0003-1661-2223](https://orcid.org/0000-0003-1661-2223).

Наукові інтереси: міжнародна торгівля та проблеми її регулювання;

- проблеми використання географічних зазначень.

Стаття надійшла до редакції 21.07.2021.